

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران
مدرسه علمیه کوثر شهرستان قزوین

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

اقسام مزاج و ویژگی‌های آن از دیدگاه آیات و روایات

استاد راهنما
سرکار خانم اسداللهی

استاد داور
حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای رضا کاظم‌لو

پژوهشگر
لیلا صالحی

تابستان ۱۳۹۶

بسمه تعالی

تحقیق پایانی با موضوع:

که توسط سرکار خانم:

برای دریافت دانشنامه سطح دو (کارشناسی) تدوین شده است، توسط هیأت داوران مورد

ارزیابی قرار گرفته و در تاریخ / / ۱۳۰۰، با کسب رتبهٔ

پذیرفته شده است.

استاد راهنما:

استاد داور:

مدرسه علمیه:

شهرستان:

امضای مدیر و مهر مدرسه

تحمیدیه

سپاس خداوندی را که با آفرینش بندگان، بر هستی خود راهنمایی فرمود و آفرینش پدیده‌های نو، بر آزلی بودن او گواه است و شباهت داشتن مخلوقات به یکدیگر، دلیل است که او همتایی ندارد. حواس بشر، ذات او را درک نمی‌کند و پوشش‌ها او را پنهان نمی‌سازد؛ زیرا سازنده و ساخته شده، فراگیرنده و فراگرفته، پروردگار و پرورنده، یکسان نیستند.^۱

خدایا! تو را حمد و سپاس می‌کنم بر این نعمت سلامتی بدن که دائم با این نعمت عمر می‌گذرانم و باز تو را ستایش و سپاس می‌گویم بر این نعمت که در جسمم علت مرض پدید آوردی و نمی‌دانم ای خدای من! که کدام یک از این دو حال (صحت یا مرض) سزاوارتر به شکر تو است؟ و در کدام یک از این دو وقت، حمد و ثنای تو اولی است؟ آیا در وقت صحت و سلامتی؟ که در آن حال، رزق و روزی پاکیزه‌ات را برایم گوارا ساختی و به وسیله آن نعمت‌هایت، برای به دست آوردن خشنودی و فضل خود مرا نشاطِ خاطر بخشیدی و با آن نعمت‌ها مرا نیرو دادی تا بر طاعتت موفق گردم؛ یا وقت مرض و بیماری؟ که به واسطه آن مرا از آلائش و کدورت گناهان پاک گردانیدی و به واسطه درد و آلم، نعمت‌هایی بر من تحفه فرستادی تا بار سنگین گناهانم را بر دوشم سبک سازی و روح قدسی مرا از فرو رفتن در منجلاب معاصی پاک و معذب گردانی و نیز برای توبه و انابه به درگاه کرم متنبه و متذکر سازی تا سرانجام، گناهانم به واسطه‌ی نعمت و احسان قدیمت محو و نابود شود.^۲

۱. نهج البلاغه، خطبه ۱۵۲.

۲. صحیفه سجاده، باب ۱۵.

تقدیم

تقدیم به پیشگاه باعظمت قرآن کریم که بهترین طبّی است که شفای همه دردها و درمان تمامی بیماری‌ها در آن است.

تقدیم به پیشگاه پیامبر عظیم‌الشأن اسلام، حضرت محمد مصطفی ﷺ و ائمه معصومین علیهم‌السلام که طبیب جسم و جان هستند.

تقدیم به روح امام خمینی رحمه‌الله و شهدا که با آزادی کشور، عاملی بر پیشرفت و استقلال در همه زمینه‌ها به خصوص در رشته طبّ در ایران بودند.

تقدیم به همه کسانی که هدفشان، نجات انسان‌ها از بیماری‌ها و دردها است.

۵۷. صانعی، صفدر، **نسخه شفا (گل و گیاه)**، چاپ شانزدهم، تهران، حافظ نوین، ۱۳۸۶.
۵۸. طباطبایی، سید محمدحسین، **تفسیر المیزان**، ج ۲۰، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۶۳.
۵۹. _____، **سنن النبی**، مترجم: حسین استادولی، چاپ اول، تهران، پیام آزادی، ۱۳۷۹.
۶۰. الطبرسی، ابوالفضل بن الحسن، **تفسیر مجمع البیان**، تحقیق و نگارش: علی کرمی، ج ۱، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۸۰.
۶۱. طبرسی، حسن بن فضل، **مکارم الاخلاق**، مترجم: ابراهیم میرباقری، چاپ دوم، تهران، ناشر: فراهانی، ۱۳۶۵.
۶۲. طبیب حسینی، محمد مؤمن، **تحفه حکیم مؤمن**، تهران، افست: مصطفوی، ۱۳۷۸.
۶۳. طه‌وری، سید هادی، **دایرة المعارف گیاهان دارویی**، چاپ هشتم، قم، پدیده دانش، ۱۳۹۳.
۶۴. عزیزخانی، محمد، **طبّ ایرانی؛ تغذیه**، تهران، مؤسسه انتشارات کتاب نشر، ۱۳۹۲.
۶۵. عطارنژاد، محمدتقی، **نسخه عطار**، تهران، شرکت سهامی طبع کتاب، ۱۳۵۰.
۶۶. علی بن موسی، امام هشتم (علیه السلام)، **طبّ الرضا (علیه السلام)**، مترجم: نصیرالدین امیرصادقی، چاپ ششم، تهران، ناشر: معراجی، ۱۳۸۱.
۶۷. عمید، حسن، **فرهنگ فارسی عمید**، چاپ سی و سوم، تهران، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۸۴.
۶۸. فاضل، جواد، **طب و درمان در اسلام**، تهران، انتشارات فردوسی، ۱۳۶۱.
۶۹. فرهی، امیر، **راهنمایی‌های قرآن برای خوراک آدمی**، تهران، ناشر: امیر فرهی، ۱۳۷۰.

۷۰. فضل بن سهل، صفه، دانش‌نامه دانش‌گستر، ج ۷، چاپ اول، تهران، مؤسسه دانش‌گستر
روز، ۱۳۸۹.

۷۱. فیروزآبادی، محمد بن یعقوب، القاموس المحيط، ج ۴، بیروت، دار المعرفه، ۱۴۳۰ ق.

۷۲. قاسمی برومند، محمد؛ علوی‌نیا ابرقویی، علی، مبانی طب سنتی و عصر اسلامی، تهران،
نشر طبیب، ۱۳۸۷.

۷۳. قاضی زاهدی، احمد، دستورات طب و بهداشت از نظر اسلام، قم، نشر حاذق، ۱۳۷۸.

۷۴. قرشی، سید علی‌اکبر، قاموس قرآن، ج ۲ و ۳، تهران دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۷۸.

۷۵. _____، قاموس قرآن، ج ۴ و ۶، تهران دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۸۶.

۷۶. قزوینی، سید محمدکاظم، طب جامع امام صادق (علیه السلام)، مترجم: لطیف راشدی، سعید
راشدی، تهران، پیام عدالت، ۱۳۸۶.

۷۷. قلی‌پور، جوادعلی، مزاج‌شناسی نسخه‌های حسین خیراندیش، ج ۲، چاپ بیست و
ششم، تهران، جام جوان، ۱۳۹۵.

۷۸. قمی، عباس، سفینه البحار و مدینه الحکم و الآثار، چاپ اول، قم، ناشر: اسوه، ۱۴۱۴ ق.

۷۹. قمی، شیخ عباس؛ انصاری، غلامحسین، فرهنگ واژگان قرآن کریم، تهران، شرکت چاپ
و نشر بین‌الملل وابسته به مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۸۵.

۸۰. کرام‌الدینی، محمد؛ حائری روحانی، علی؛ نیکنام، وحید؛ آل محمد، سید علی،
زیست‌شناسی و آزمایشگاه ۱، چاپ هفتم، تهران، شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی
ایران، ۱۳۸۵.

۸۱. کرد افشاری، غلامرضا؛ محمدی کناری، حوریه؛ اسماعیلی، سید سعید؛ مقیمی، مریم،
تغذیه در طب ایرانی - اسلامی، تهران، نسل نیکان، ۱۳۹۳.

۸۲. کلینی، محمد بن یعقوب، **الاصول من الکافی**، ج ۶، تهران، دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۴۶
ش - ۱۳۸۸ ق.

۸۳. گایتون، آرتور، **فیزیولوژی پزشکی**، مترجم: فرخ شادان، ج ۱، تهران، ناشر: چهر، ۱۳۶۹.

۸۴. گروه پژوهشی فرهنگ پویا، **توصیه‌های پزشکی عارفان**، چاپ نهم، قم، عطر یاس،
۱۳۹۰.

۸۵. گلشنی، اکرم، **طب و مضامین طبّی و بازتاب آن در ادب فارسی**، تهران، سخن، ۱۳۹۱.

۸۶. مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، **آسمان و جهان (ترجمه کتاب السماء و العالم بحار**

الانوار ج ۵۴)، مترجم: محمدباقر کمره‌ای، ج ۱۰، چاپ اول، تهران، ناشر: اسلامیه، ۱۳۵۱.

۸۷. _____ **بحار الانوار**، ج ۶۶، بیروت، مؤسسه الوفاء، ۱۴۰۳ ق -
۱۹۸۳ م - ۱۳۶۲ ش.

۸۸. _____ **حلیۃ المتقین**، چاپ چهارم، قم، هجرت، ۱۳۷۱.

۸۹. _____ **زندگانی حضرت زهرا (علیها السلام)** (ترجمه جلد ۴۳ بحار

الانوار)، مترجم: محمدجواد نجفی، چاپ اول، تهران، اسلامیه، ۱۳۷۷.

۹۰. محمدی ری‌شهری، محمد، **دانش‌نامه احادیث پزشکی**، مترجم: حسین صابری، ج ۱ و

۲، چاپ پنجم، قم، دار الحدیث، ۱۳۸۴.

۹۱. _____ **میزان الحکمه**، مترجم: حمیدرضا شیخی، ج ۱۰، قم، دار

الحدیث، ۱۳۷۷.

۹۲. مروی، محمدصادق؛ گرجی، اعظم، **اصلاح الگوی مصرف غذا**، تهران، ناشر: گوهر منظوم،

۱۳۸۸.

۱۰۰. مستغفری، جعفر بن محمد، **روش تندرستی در اسلام**، مترجم: یعقوب مراغی، محمد خلیلی، چاپ سوم، قم، ناشر: مؤمنین، ۱۳۸۱.
۱۰۱. مسعودی، ابوالحسن علی بن حسین، **مروج الذهب**، مترجم: ابوالقاسم پاینده، ج ۲، تهران، انتشارات علمی و فکری، ۱۳۷۴.
۱۰۲. مصباح یزدی، محمدتقی، **مشکات مصباح (آموزش عقائد)**، چاپ اول، قم، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته الله علیه، تابستان ۱۳۸۹.
۱۰۳. مطهری، مرتضی، **مجموعه آثار شهید مطهری**، ج ۳، تهران، انتشارات صدرا، ۱۳۷۰.
۱۰۴. معین، محمد، **فرهنگ فارسی معین**، تهران، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۴.
۱۰۵. _____، **فرهنگ فارسی معین**، ج ۲، چاپ چهارم، تهران، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۸۷.
۱۰۶. مفضل بن عمر، **شگفتی‌های آفرینش**، مترجم: نجف‌علی میرزایی، چاپ پنجم، قم، مؤسسه انتشارات هجرت، ۱۳۷۷.
۱۰۷. مکارم شیرازی، ناصر، **اخلاق در قرآن کریم**، ج ۱، قم، ناشر: مدرسه الامام علی بن ابی‌طالب علیه السلام، قم، ۱۳۷۷.
۱۰۸. _____، **تفسیر نمونه**، ج ۱، ۲ و ۲۶، تهران، دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۸۰.
۱۰۹. _____، **تفسیر نمونه**، ج ۱، تهران، دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۸۶.
۱۱۰. _____، **تفسیر نمونه**، ج ۴، تهران، دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۸۷.
۱۱۱. _____، **تفسیر نمونه**، ج ۶ و ۲۵، چاپ اول، تهران، دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۷۴.
۱۱۲. منتظری، رضا، **طب اسلامی گنجینه تندرستی**، تهران، نسل نیکان، ۱۳۸۹.

۱۱۳. میرحیدر، معارف گیاهی، ج ۱، ۲ و ۶، چاپ اول، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲.

۱۱۴. نراقی، ملا احمد، معراج السعاده، قم، موعود اسلام، ۱۳۸۵.

۱۱۵. نراقی، مهدی، نسخه‌های شفابخش از میوه‌ها و سبزی‌ها، چاپ هفتم، تهران، امیرکبیر، ۱۳۹۳.

۱۱۶. نظریور، رضا، طبّ اسلامی در بیان آیت‌الله تبریزیان؛ درمان تخصصی بیماری‌ها با داروهای طبیعی، چاپ اول، قم، ارمغان طبّی، ۱۳۹۵.

۱۱۷. _____، طبّ اسلامی؛ مزاج‌شناسی اسلامی، چاپ دوم، قم، ارمغان طبّی، ۱۳۹۵.

۱۱۸. نقدی‌وند، عزیز، اصول و آداب معاشرت نوین، تهران، ناشر: ما و شما، ۱۳۸۹.

۱۱۹. نورانی، مصطفی، دایرة المعارف بزرگ طبّ اسلامی، ج ۱ و ۲، قم، ارمغان یوسف، ۱۳۸۴.

۱۲۰. _____، دایرة المعارف بزرگ طبّ اسلامی، ج ۲، قم، مبین اندیشه، ۱۳۹۳.

۱۲۱. _____، دایرة المعارف بزرگ طبّ اسلامی، ج ۲، ۳ و ۴، قم، فخر دین، ۱۳۸۴.